

Midsommar i Kattvik på Bjärehalvön

Välkommen till

Nyhetsbrev nr 11-2015

från Kalle Eriksson och Bjäreförlaget

Een Sommarvisa

Then blomstertijd nu kommer

Medh lust och fågring stoor

Nu nalkas liufwe Sommar

Tå gräs och örter groor

Then blida Sool uppvärmer

Alt hwad haar warit dödt

Tå hon oss skrider närmar

Blir thet på nyo födt

Du känner förstås igen texten, även om jag här har återgett den ursprungliga form som Israel Kolmodin gav den. Enligt traditionen skall psalmen ha tillkommit, då Kolmodin hade gått på en promenad genom skogen mellan Lärbo och Grann på Gotland.

Det var alltså den gotländska sommaren som gav inspiration till "Een Sommarvisa", som sedan kom att bli en av våra mest uppskattade och sjungna psalmer. Jag tror att många av Nyhetsbrevets läsare har minnen från denna "Sommarvisa" och sina examensdagar i skolan.

Många har inspirerats

Den svenska sommaren har gett inspiration till många att dikta och lovsjunga . Inte bara från religiösa utgångspunkter. Evert Taube var ju en mästare att fånga naturens skönhet.

Ormbunken rister sin ringlande top
Slår upp sina gröna små vingar.
Lillkalven kesar och dansar galopp
I hagen där lärksången klingar.
Gökarna gala
Ärla och svala
Jaga sin föda i flygande fläng.
Frukträden blomma
Fåren de fromma
Ströva och beta på sälta och äng
Solvärmen dallrar kring holmar och skär
Sommarn är här!

Den här visan har flera verser som inte är lika välkända.

Exempelvis den här:

Junidag-junikväll. Natten är kort
Och havet är ljummet vid stranden.
Tyst över ljungmarker smyger jag bort
Och snart står jag avklädd vid stranden
Strandskatan tiger
Sakta jag stiger
Ut i det salta, kristallklara hav
Låter mig flyta
Tyst på dess yta
Tacksam för allt denna sommar mig gav
Plötsligt på stranden jag ser en figur –
Johanssons tjur!

Så fortsätter det taubska dramat i visans text. Tjuren är ilsken och ger sig på Everts kläder. Som en Odyssevs får han därför stiga upp ur havet.

De följande verserna får anstå till ett kommande Nyhetsbrev.

Messommer

Ja drog neråt vägen om messommernatten

Hur länge ja geck, det vet fälle katten

Ja geck å lyddes te vind o vatten

Så ja tyckte jag måste vart vill.

När jag läste de här raderna gick mina tankar till Gustaf Fröding. När jag kollade fann jag, att jag hade hittat dikten i ett nummer av Badtidningen, som utgavs i Båstad i början av 1900-talet. Dikten var undertecknad av signaturen Maja X.

Jag vet inte vem Maja X var. Kanske du som läser detta kan ge mig en ledtråd. Skriv i så fall. kalle@bjarenet.com

Mötet mellan hav och land.

När det gäller skildring av kusten – mötet mellan hav och land - stannar jag

gärna kvar hos Evert Taube. Exempelvis i hans ”Inbjudan till Bohuslän”. När jag vandrar längs kusten mellan Hovs Hallar och Torekov slås jag av tanken, att om Evert varit med mig skulle han ha kunnat formulera något liknande från denna kuststräcka. Här möter vi alla ingredienserna – och lite till....

Kom ut till stränderna, de ödsligt sköna
Med slån och hagtorn, böjda djupt av storm
Med gamla båtvrak som har mulnat gröna,
men än, i brustna skrov, bär vågens form!
Där, mellan hav och land, på sand som skrider,
Med tång som gungar, kan du ensam gå
Och leva i de längst förflydda tider,
Och i ditt släktes framtid likaså
Vemodets högtid

Den nordiska midsommaren bär drag av vemod. Jag vet inte om jag fått intrycket från den poesi som skildrat denna tid, som i.....

Du lindar av olvon en midsommarkrans....

....eller om det någonstans i bakhuvudet finns en outtalad medvetenhet om att nu vänder det. Dagarna kommer att bli allt kortare.

Naturkrafternas högtid

En gång i tiden var midsommaren – främst midsommarnatten – befolkad av diverse mystiska krafter. Krafter som det var lämpligt att hålla sig väl med. Vid midnatt kunde man få se ormbunkarna blomma. Ville man försäkra sig om god hälsa under det kommande året, skulle man klä av sig helt vid midnatt och rulla sig i det daggvåta gräset. Särskilt verkningsfullt är gräset som växer på exempelvis en gravkulle. Här på bjärehalvön med alla våra mäktiga bronsåldersgravar, har vi därför särskilt goda möjligheter att hålla oss friska under det kommande året.

Ännu ett sätt att skaffa sig hälsa och kraft: spara midsommarkransen. Ända till jul. Lägg den i julbadet. Det ger dig kraft och god hälsa.

Blommor under huvudkudden

Och du. Glöm nu inte att under midsommarnatten plocka sju sorters blommor och lägga dem under huvudkudden. Några menar att det skall vara nio sorter. Välj själv. Men tänk på, att du skall plocka en blomma på varje äng och kliva över sju (eller nio) gårdsgårdar.

Här är ännu en uppgift till dig som är ung och ogift:

Tag en fröboll av en utblommad maskros. Blås allt vad du kan. Antalet frön som sitter kvar anger det antal år det dröjer innan du kommer att gifta dig. Sången om potatis, sill, gräslök och fil.

Det finns många sätt att besjunga den svenska sommaren i allmänhet och midsommaren i synnerhet. Ett sätt är det som Gabriel Jönsson har valt:

Jag har min stuga, i drömmen belägen

Ett jordstycke kantat av häcken vid vägen

Där odlar jag sådana ting som man äter

Där sätter jag tidiga sommarpotäter.

Jag kupar dem ömt vid en smekande sunnan
Sen byter jag lake på sillen i tunnan
Ty sill är ett sovel, som alltid tillhörer
Mitt väntande bord med potatisprimörer.

När bordet står dukat, ur stugan jag hastar
Att skära ur gräslöken saftiga kvastar
Och pris vare åskans gud som beträdde
min källares rum och gav surnande grädde.

Mer om potatis

Därmed har Gabriel Jönsson lett mig in på den lekamliga delen av midsommaren. Dit hör som bekant bl.a. nypotatisen. Nu kan jag koppla tillbaka till förra Nyhetsbrevets oavslutade text om Pärans dag. Det evenemanget drogs igång 1992. Eftersom det var ett samarbete mellan turismen och potatisodlarna blev det mycket uppmärksammat. På den tiden sågs den sortens samverkan som något unikt.

Det samarbetet omfattade mer än Pärans dag i Båstad. Vi – dvs Båstad Turism och potatisodlarna - agerade ofta tillsammans och gemensamt vid festivaler och mässor på olika håll i Sverige. Bl.a. i samband med Potatisfestivalen i självaste Jonas Alströmers stad, Alingsås.

Men även vid turismmässor. Då stod vi sida vid sida och propagerade för våra produkter. Bjärehalvöns natur, begivenheter mm och den berömda bjärepotatisen. Bertil Gunnarsson, odlare och skånsk LRF-bas och jag som representerade Båstad Turism. Ibland kom vi på varandra med att potatisodlaren Bertil lovsjög Bjäre som turistresemål medan jag framförde en lovsång till – och om - bjärepotatisen.

Den sortens "förväxling" illustrerade den samsyn vi hade.

När folket ogärna åt jordpäron

I litteraturen kan vi se, att potatis, när den ny-introducerats i vårt land - inte alls sågs som en läckerhet. Då var det svårt att få svenska folket att tycka om "jordpäron". Olika knep tillgreps. Om ett sådant knep berättar Linné från sin skånska resa:

"Potatoes hade ock vuxit tämmeligen väl här på orten, men jag vet icke, varföre tjänstefolket icke allenast här på orten utan snart sagt över hela Skåne, så ogärna går på att äta dem".

Nu fick Linné en snilleblix. Han gav svinen potatis. Linné tänkte: När "tjänstehjonen ser hur grisarna glupskt satte jordpäronen i sig, kommer de förstås själva bli sugna.

Men ack.

Linné skriver

"...men de stygga svinen fingo sig icke till att äta en endaste, utan uppsnokade bröd och andra mutor som kastats ut bland rötterna. Icke en enda knöl kunde de förmås att tugga i sig."

Linné blev uppbragt. Minst sagt. Han var ju ändå utsänd av Kungl. Maj:t.....!

Min bokhandel

Min "rea på rean" på mina tidigare böcker har gett resultat. Snart är det helt tomt på de hyllor som snart skall ta emot nästa bok "På räls över Hallandsås under 130 år". Många har passat på att skaffa extra ex. för att ha som gåvor – inför jul, födelsedagar etc.

Dock. Ännu ligger några ex kvar. Därför fortsätter vi med rea på rean.

Boktitel	Ord.	Pris
Rea-rea-pris		
Så blev Båstad tennis	225	75
Bilder av ett sekel i Bjäre	330	90
Vår bjärehistoria i bild	350	90
Bjärebör berättar om Bjäre	330	90
Strövtåg i Bjäres historia (ny)	330	190

Nästa bok får titel "På räls över Hallandsås under 130 år". Utkommer samtidigt som "vår" del av Västkustbanan förpassas till historien och tunnlnerna GENOM Åsen tas i bruk. Dvs december i år. Boken innehåller såväl bjärehistoria som järnvägshistoria.

Språklådan...

....som tidigare varit ofta återkommande i mina Nyhetsbrev har fått vila sig en tid. Dags att låta den återuppstå.

Det där med att utforma texter på skyltar är ju svårt. Några exempel visar detta:

- "Vi utför rost och plåtskador billigt". (Skylt på besninmack.)
- "Jag är sjukdom. Kommer i morgon". (Hos frisör i Stockholm.)
- "Frigående ägg". (Affisch i fönster till mataffär.)
- "Morgondagen inställd p.gr. av bristande intresse"
(Lapp i foaje)
- "Idag rabatt på underkläder som avdrages i kassan"
(Skylt i klädbutik.)

Ordblomster

Försäkringsbolagen har samlat på sig diverse blomster ur de skadeanmälningar mm som har influerit. Ett par av de följande har kanske varit med i tidigare Nyhetsbrev, men med tanke på de många nya läsare som tillkommit, vågar jag damma av dem igen.

- Eftersom min make har avlidit har vi på gården inga svin längre, och därför ber jag att få slippa försäkringen.
- Jag kolliderade med en stillastående spårvagn som kom från andra hållet.
- Jag talade om för de andre idioten vad han gick för och fortsatte
- Motorcyklisten avled senare av skadorna, som han tillfogats på

Karlstads lasarett.

Jag föll i vägbanan. Min man fortsatte på sin moped och körde sedan i diket. När min man kom tillbaka och fick se att jag överlevt, blev chocken för svår för honom, så han föll avsvimmad ner.

Efterlysning

Bland de bilder som lämnas in till mig för arkivering i mitt stora arkiv saknas i vissa fall information om vad bilden visar. Några av dessa bilder har jag lagt ut på min hemsida <<http://www.bjareforlaget.com>> www.bjareforlaget.com. Du hittar dessa bilder under rubriken "Efterlysning". Har du information att lämna om någon av dessa bilder – skicka uppgiften i ett mejl. <<mailto:kalle@bjarenet.com>> kalle@bjarenet.com

Avslutar som vanligt

Om du i fortsättningen inte vill ha mina Nyhetsbrev – meddela mig i ett mejl.

Har du någon i din bekantskapskrets som du tror vill få mina Nyhetsbrev – tipsa gärna. Eller skicka den aktuella e-postadressen till mig så tar jag kontakt. Jag kan passa på att nämna, att skaran av mottagare av Nyhetsbreven ständigt växer. Läsarna – nu betydligt över 900 - finns spridda över en stor del av världen. Alla har någon form av anknytning till Bjäre och/eller Bjäres historia.

En riktigt skön midsommar ber jag att få tillönska.

(Och du. Förresten: Glöm nu inte allt det du skall göra under midsommarnatten. Kliv över sju gårdsgårdar. Sök upp lika många blomsterängar. Plocka en blomma på varje äng. Förvara allt under kudden. Klockan tolv på natten går du ut. Rullar dig i det daggvåta gräset, helst på en gravhög. Bor du på bjärehalvön har du många stora bronsåldershögar att välja mellan. Det behöver inte bli trängsel....Berätta sedan gärna i ett mejl om hur det var... För dig som bor i Texas, Australien, Argentina, Sydafrika, Ukraina, England eller någon av de många andra platserna runt om i världen, där mina brevläsare bor, har jag inga konkreta grav- eller gårdsgårds-tips att ge. Du vet säkert bättre själv...)

Kalle

Kalle Eriksson
Bjäreförlaget
Hallavaravägen 102
269 91 Båstad
kalle@bjarenet.com
Tel. 0431-365332